

Kolejny krwawy zamach w szkole, którego można było uniknąć



Krzysztof Danielewicz



Security
in practice

Kolejny krwawy zamach w szkole, którego można było uniknąć

Opracował: Krzysztof Danielewicz, 19.12.2021 r.

30 listopada 2021 r. uczeń amerykańskiej Oxford High School w stanie Michigan, Ethan Crumbley, zastrzelił czterech uczniów i ranił kolejnych siedmiu. Napastnik o godzinie 12.50 poszedł do toalety z plecakiem, wyjął pistolet i zaczął strzelać. Strzelanie rozpoczął w trakcie przerwy, kiedy uczniowie zmieniali miejsca zajęć. Na szczęście zdążyli się oni zabarykadować w klasach, dzięki czemu znaleźli się poza zasięgiem zamachowca. Uczniowie i nauczyciele postąpili zgodnie z wcześniej przeprowadzonymi treningami. Na podstawie analizy monitoringu ustalono, że takie zachowanie było optymalne i pozwoliło uniknąć kolejnych ofiar[1].



Mapa 1. Miejscowość Oxford w stanie Michigan, w której doszło do strzelaniny.

Ciekawe jest, że niektórzy uczniowie w dniu zamachu nie przyszli do szkoły w obawie o swoje życie, brak jednak bardziej szczegółowych informacji. Wynika z tego jednak, że zauważyli symptomy zbliżającego się zagrożenia. Policja otrzymała pierwsze zgłoszenie o strzelaninie o 12.51, w ciągu kilku minut było ich już ponad sto. Pięć minut później pojawili się w szkole – wtedy napastnik się poddał. W trakcie zatrzymania nie padły żadne strzały, nikt nie został ranny[2]. Zdarzenie w Michigan to najbardziej krwawy zamach w kampusie szkolnym od maja 2018 r.

Bardzo istotne jest to, że wcześniej pojawiły się symptomy wskazujące na przygotowania do zamachu. W poniedziałek 29 listopada nauczyciel zauważył u późniejszego zamachowca zdjęcie amunicji w telefonie komórkowym, co spowodowało konieczność zorganizowania spotkania z doradcami szkoły i innymi pracownikami. Uczeń oświadczył wtedy, że ostatnio był z matką na strzelnicy, a strzelanie jest rodzinnym hobby. Nie udało się od razu skontaktować z matką, dopiero następnego dnia oboje rodzice potwierdzili słowa syna. Matka miała napisać do syna: „Nie martwię się o Ciebie. Musisz się nauczyć, jak nie dać się złapać”[3].

We wtorek rano 30 listopada, tj. w dniu zamachu, kilka godzin przed zdarzeniem, rodziców Ethana pilnie wezwano na konsultacje do szkoły w związku ze znalezieniem kilku rysunków i zapisków ich syna typu: „Myśli się nie zatrzymają. Pomóż mi”, „krew wszędzie”, „moje życie jest bezsensowne”, „świat jest martwy”[4]. Ich autor został natychmiast zabrany do biura doradców szkoły (rady rodziców). W trakcie około półtoragodzinnej rozmowy Crumbley stwierdził, że rysunki i zapiski są częścią scenariusza gier wideo, które tworzy jako swoje przyszłe zajęcie. Podczas rozmowy martwił się, że nie może rozliczyć się z zadanej pracy domowej. Po przybyciu rodziców w ich obecności zadano mu kilka pytań. Na podstawie udzielonych odpowiedzi doradca szkoły doszedł do wniosku, że uczeń nie stanowi zagrożenia dla swoich kolegów. Jednocześnie rodzice otrzymali informację, że w ciągu 48 godzin muszą znaleźć pomoc dla swojego syna, w przeciwnym razie zostanie wobec niego zastosowany Child Protective Services. Rodzice mogli zabrać syna do domu, jednak nie chcieli tego zrobić, nie zapytali go też, czy nie ma broni ze sobą i nie sprawdzili jego plecaka [5].

W związku z powyższym oraz tym, że wcześniej nie stosowano żadnych działań dyscyplinarnych wobec Crumbleya, konsultant szkoły zgodził się na powrót ucznia do klasy zamiast odesłać go do pustego domu. Powyższe zostało postanowione w oparciu o uzyskane informacje oraz doświadczenie kliniczne. O swojej decyzji nie poinformował dyrektora czy

jego zastępcy. Później okazało się, że prawdopodobnie w trakcie całej tej rozmowy zamachowiec miał broń w swoim plecaku[6].

O godzinie 1.22, już po strzelaninie, do napastnika napisała jego matka, aby „tego” nie robił. O 13.37 ojciec James Crumbley zadzwonił na 911 z informacją, że zniknęła jego broń, którą syn mógł zabrać do szkoły. Zamachowiec wystrzelił ponad 30 naboji, zanim się poddał. Został oskarżony o terroryzm i morderstwo pierwszego stopnia czterech osób, siedem innych zostało rannych[7]. Piętnastoletni zamachowiec Ethan Crumbley będzie sądzony jako dorosły za terroryzm i zabójstwo pierwszego stopnia. Biuro prokuratora posiada także wiele dowodów z mediów, że zamachowiec planował atak na długo przed samym wydarzeniem[8].

W związku ze strzelaniną w szkole wystawiono nakaz aresztowania również rodziców zamachowca, tj. Jamesa i Jennifer Crumbleyów, którym postawiono zarzut nieumyślnego spowodowania śmierci. Do zatrzymania doszło 4 grudnia rano w Detroit. Ich prawnik oświadczył, że zamierzali się oddać w ręce policji. Prokurator oskarżył małżeństwo o brak reakcji na sygnały wysyłane przez ich syna, wskazujące, że może dokonać zamachu na rówieśników, oraz pozwolili na swobodny dostęp do broni. Z kolei obrońca stwierdził, że broń była zamknięta.



Użyta podczas zamachu broń została kupiona przez Jamesa Crumbleya 26 listopada w obecności jego syna[9]. Kilka dni przed zamachem Ethan wstawił swoje zdjęcie z bronią na

Instagramie z komentarzem: „Właśnie otrzymałem nową piękność dzisiaj. SIG SAUER 9 mm” i z emotikonem serduszka w oczach. Także Jennifer zamieściła zdjęcie w mediach społecznościowych z komentarzem: „Nowy świąteczny prezent”[10]. Postawienie zarzutów rodzicom zamachowca ma głównie na celu wysłanie sygnału medialnego do innych rodziców, aby trzymali broń zamkniętą przed dziećmi, co według amerykańskiego prawa nie jest obowiązkowe. Zamachowiec ze szkoły w Oxford zabrał broń z otwartej skrzyni ojca, która znajdowała się w sypialni.

Szkoła, w której doszło do zamachu, została ponownie otwarta siedem dni po tragicznych wydarzeniach. W tym czasie wprowadzono wiele rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa. Przez pierwsze dni nie wolno było do szkoły wносить plecaków. We wszystkich budynkach służbę pełni ochroniarz lub policjant, zatrudniono też specjalistę ds. traumatycznych przeżyć i odpowiednio przeszkolonego pracownika potrafiącego reagować w sytuacjach traumatycznych. W każdej szkole w dystrykcie do końca roku szkolnego będzie pracował pies przeszkolony w zakresie terapii. W szkole zamachowca zainstalowano także odpowiednie oprogramowanie, które wychwytuje podejrzane treści wysyłane, udostępniane czy umieszczane przez ucznia lub nauczyciela[11].

Na zakończenie warto przypomnieć, że już dawno zauważono pewien mechanizm polegający na tym, że zamachowcy wysyłają sygnały, które wskazują, że może dojść do tragedii. W 2002 r. U.S. Secret Service przedstawił analizę 37 szkolnych strzelanin. Podstawowym wnioskiem tych i innych publikacji jest opinia, że bardzo trudno scharakteryzować jeden profil potencjalnego zabójcy w szkole. Nie udało się wytypować czy zidentyfikować wspólnego mianownika, który pozwoliłby odpowiednio wcześniej przewidzieć potencjalny zamach. Niemniej jednak można pokusić się o wyodrębnienie indywidualnych i społecznych czynników, wspólnych dla wszystkich zdarzeń. Mianowicie, na podstawie badań Amerykanów:

- zamachowiec czuje się zmarginalizowany lub wykluczony ze społeczności;
- zamachowiec ma problemy psychiczne i jest wrażliwy jako jednostka, co tylko zaostrza słabe zdolności osoby do radzenia sobie z problemami;
- występuje element zachwyty nad bronią i atakiem przy jej użyciu jako wyjście z sytuacji marginalizowania napastnika. Często ten kult broni jest inspirowany mediami, brutalnymi filmami czy innymi strzelaninami w szkołach;

- zamachowiec ma brutalne wizje i tworzy brutalne produkty lub wysyła inne sygnały ostrzegawcze, które nie były zauważone wystarczająco wcześnie lub z którymi nie postępowano odpowiednio;
- zamachowiec ma broń lub łatwy do niej dostęp.

Pomimo braku jednego spójnego profilu w przypadku amerykańskich zamachów na szkoły kilka cech powtarza się w większości przypadków:

- wszyscy zamachowcy to mężczyźni, uczniowie lub byli uczniowie szkół, które zaatakowali;
- napastnik to z reguły nastolatek lub osoba w wieku pomiędzy 11 a 21 lat;
- według U.S. Secret Service w 93% przypadków osoby te przed dokonaniem zamachu wzbudzały u innych niepokój, wiele z nich doświadczyło prześladowania, odrzucenia, wykluczenia lub zostało w jakiś sposób skrzywdzonych;
- 78% cierpiało na depresje i miało myśli lub próby samobójcze;
- 98% z zamachowców doświadczyło poważnej straty, zanim dokonało ataku – dotyczyło to zarówno kogoś bliskiego, jak i własnej pozycji w oczach innych, np. przez publiczne upokorzenie;
- jedna trzecia z nich miała doświadczenia w popełnieniu czynu brutalnego lub kryminalnego;
- nieprawdą jest ogólne twierdzenie, że osoby te są zawsze samotnikami, bez przyjaciół – potwierdziło się to tylko w 12% przypadków;
- jedna trzecia to osoby wycofane z natury[12].

Prawdopodobnie za jakiś czas, po opublikowaniu materiałów ze śledztwa po zamachu w Oxford High School, okaże się, że podobne symptomy jak ww. wystąpiły także w opisanej w materiale sytuacji.

We współczesnych placówkach problem polega na tym, że nikt nie zna tych symptomów, brakuje też skutecznego systemu ich identyfikacji i weryfikacji, aby można było zareagować odpowiednio wcześnie. Więcej na temat bezpieczeństwa w placówkach oświatowych w książce autora „Przeżyć szkołę. Bezpieczeństwo w szkole teoria i praktyka”.

[1] A. Elamroussi, A. Moshtaghian, *School district releases details of key events leading up to Michigan shooting*, „CNN”, 5.12.2021, <https://edition.cnn.com/2021/12/05/us/michigan-oxford-high-school-shooting-sunday/index.html>, 6.12.2021.

[2] *Michigan school shooting: Student kills four and wounds seven*, „BBC News”, 30.11.2021, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-59484333?fbclid=IwAR1JkWIY31ZNQ234WaaJ5Ud1XVDfXtpaELbH9FQXhk4KsKerNhHHNtF3GqE>, 14.12.21.

[3] A. Elamroussi, A. Moshtaghian, *School district releases...*

[4] *Michigan school shooting: Parents of gunman charged with manslaughter*, „BBC”, 4.12.2021, <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-59523682>, 6.12.2021.

[5] A. Elamroussi, A. Moshtaghian, *School district releases...*

[6] *Tamže.*

[7] J. Healy, *Behind the Charges Faced by the Parents of the Michigan Shooting Suspect*, „The New York Times”, 3.12.2021, <https://www.nytimes.com/2021/12/03/us/crumbley-parents-charged-michigan-shooting.html>, 14.12.2021.

[8] *Michigan school shooting: Parents...*

[9] *Tamže.*

[10] A. Elamroussi, A. Moshtaghian, *School district releases...*

[11] *Michigan school shooting: District reopens for 1st time with new protocols in place*, „ABC News”, 10.12.2021, <https://abcnews.go.com/US/michigan-school-shooting-district-reopens-1st-time-protocols/story?id=81672362>, 16.12.2021.

[12] *Kauhajoki School Shooting on 23 September 2008*, Report of the Investigation Commission Translation of the Finnish original report, Report and Guidelines 39/2010, 17.02.2010, <https://schoolshooters.info/sites/default/files/Kauhajoki%20School%20Shooting.pdf>, s. 105-109.